

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
BAŞKANLIĞI
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2024/809 - 2024/910
Toplantı Tarihi/Sayısı : 03.02.2025/55
Karar Numarası : 2025/14
Başvuran : A.Y.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Diyarbakır 1 No.lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın, bulunduğu ceza infaz kurumunda boncuk işiyle uğraşmak amacıyla odasındaki kuş kafesinden tığ yapması nedeniyle yaptığı tığa ve kuş kafesine el konulmasının ve kendisine disiplin cezası verilmesinin haksızlık teşkil ettiği iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçelerinde özetle:

a. Boncuk işiyle uğraşmak amacıyla odasında bulunan kuş kafesinin telinden tığ yaptığını, yaptığı tığın odasında bulunması üzerine tığın kendisinden alındığını ve kendisine disiplin cezası verildiğini,

b. Daha sonra odasındaki kuş kafesine, içindeki iki adet kuşla birlikte el konulduğunu, bu durumun kendisinde psikolojik bir baskı oluşturduğunu iddia etmektedir.

3. Muhatap Diyarbakır 1 No.lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle:

a. Mahpusların boncuk yapımı ve benzeri işlerde kullanması amacıyla Kurum kantininde tığ satışının yapıldığı,

b. Başvuranın bulunduğu odada yapılan arama sonucunda, kuş kafesini amacı dışında kullanarak kafesin metal telinden kendisine tığ yaptığının ve söz konusu tığın ilaç kutusunun içerisinde yatağının altına saklanmış olduğunun tespit edildiği,

c. Söz konusu aletin tehlike oluşturabilecek niteliğe sahip olması nedeniyle 29/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "*Hücreye koyma*" başlıklı 44'üncü maddesinin üçüncü fıkrasının (g) bendi gereğince başvurana disiplin cezasının verildiği, herhangi bir psikolojik baskı veya dayatmanın söz konusu olmadığı ifade edilmektedir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte özetle:

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

a. Muhatap tarafından, kendisine karşı baskı ve dayatmanın söz konusu olmadığı ifade edildiği, ancak bu beyanın gerçeği yansıtmadığı,

b. Kendisine verilen disiplin cezasının eziyet çektirmek amacıyla verildiği ifade edilmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" başlıklı 17'nci maddesine göre: "*Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. (...) Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz. (...)*"

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Kurumun görevleri*" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

7. 6701 sayılı Kanun'un "*Başvurular*" başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

8. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Ön inceleme*" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrasına göre: "*Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur (...)*"

9. Mezkûr Yönetmelik'in "*Karar türleri*" başlıklı 65'inci maddesine göre: "*(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.*"

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

10. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

11. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

12. Mevcut başvuruda başvuran, boncuk işiyle uğraşmak için yaptığı tığa ve odasında bulunan kuş kafesine el konulduğunu ve kendisine disiplin cezası verildiğini iddia etmektedir.

13. 29/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "*Hapis cezalarının infazında gözetilecek ilkeler*" başlıklı 6'ncı maddesinin birinci fıkrasının (h) bendine göre: "*Kanunlarda gösterilen tutum, davranış ve eylemler ile kurum düzenini ihlâl edenler hakkında Kanunda belirtilen disiplin cezaları uygulanır. Cezalara, Kanunda belirtilen merciler, sürelerine uygun olarak hükmederler. Cezalara karşı savunma ve itirazlar da Kanunun gösterdiği mercilere yapılır.*"

14. 5275 sayılı Kanun'un "*Cezayı çekme, güvenlik ve iyileştirme programına uyma*" başlıklı 26'ncı maddesine göre: "(1) Hükümlü, hapis cezasının yerine getirilmesine katlanma ve bu amaçla düzenlenen infaz rejimine uygun tutum ve davranışlar içinde bulunmakla yükümlüdür. (2) Hükümlü, ceza infaz kurumunun güvenlik ve iyileştirme programlarına tam bir uyum göstermekle yükümlüdür. Her ne amaçla olursa olsun, bilerek kendi yaşamlarını ve bedensel bütünlüklerini tehlikeye düşürecek eylemlere girişmeleri, cezanın yerine getirilmesine katlanma yükümlülüğünün ihlali sayılır."

15. 5275 sayılı Kanun'un "*Hücreye koyma*" başlıklı 44'üncü maddesinin birinci fıkrasına göre: "(1) Hücreye koyma cezası, hükümlünün eylemlerinin nitelik ve ağırlığına göre bir günden yirmi güne kadar, açık havaya çıkma hakkı saklı kalmak üzere, geceli ve gündüzlü bir hücrede tek başına tutulması ve her türlü temastan yoksun bırakılmasıdır. (2) Bir günden on güne kadar hücreye koyma cezasını gerektiren eylemler şunlardır: (...) g) Her türlü ateşli silâh, mermi, patlayıcı madde, kesici, delici, yaralayıcı, bereleyici alet, yakıcı, aşındırıcı, boğucu, bayıltıcı, kör edici gaz ve ecza, her türlü zehir ve uyuşturucu ilâç ve madde, cep telefonu, telsiz ve sair elektronik haberleşme aracını kuruma sokmak, bulundurmak, kullanmak."

16. 5275 sayılı Kanun'un "*Yönetim tarafından alınabilecek tedbirler*" başlıklı 49'uncu maddesine göre: "(1) Yönetim, disiplin soruşturması yapılan hükümlünün odasını, iş ve çalışma yerini değiştirebilir, hükümlüyü kurumun başka kesimine nakledebilir veya diğer hükümlülerden ayırabilir. (2) Kurumun düzeninin ve kişilerin güvenliklerinin ciddi tehlikeye karşı karşıya kalması hâlinde, asayiş ve düzeni sağlamak için Kanunda açıkça belirtilmeyen diğer tedbirler de alınır. Tedbirlerin uygulanması, disiplin cezasının verilmesine engel olmaz."

17. Başvuru kapsamında yapılan inceleme sonucunda; başvuranın, boncuk işinde tığ olarak kullanmak amacıyla odasında bulunan kuş kafesinin metal tellerinden delici bir cisim elde ettiği; muhatap Kurum tarafından, kantinde satılan plastik tığlar yerine bu cismin kullanılmasının Kurumun güvenliğini tehlikeye düşürdüğü gerekçesiyle ilgili mevzuat hükümleri uyarınca başvurana disiplin cezası verildiği ve tedbir amacıyla söz konusu cisme ve kuş kafesine el konulduğu anlaşılmıştır. Bu hususlar birlikte ele alındığında, muhatap Kurum tarafından gerçekleştirilen işlemlerin, güvenlik gerekçeleriyle ve ilgili mevzuatta öngörülen hükümlere uygun olarak gerçekleştirildiği, bu bağlamda başvuru konusu bu iddialar kapsamında hak ihlalinin bulunmadığı değerlendirilmiştir.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

3/2/2025 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ

Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye